

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2024 roku, oświadczenia SSN Michała Laskowskiego w przedmiocie żądania wyłączenia od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 66/22 na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 44 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 217 z późn. zm.)

postanowił:

wyłączyć SSN Michała Laskowskiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 66/22.

UZASADNIENIE

W oświadczeniu z dnia 11 kwietnia 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) SSN Michał Laskowski wskazał, iż do czasu zgodnego z Konstytucją RP i prawem europejskim uregulowania kwestii prawidłowości składów orzekających z udziałem sędziów powołanych po przeprowadzeniu procedury przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie będzie orzekał w takich składach Sądu Najwyższego i nie zamierza wziąć udziału w wyznaczonym posiedzeniu.

Uzasadniając powyższe podkreślił nadto, że jego stanowisko uzasadnione jest treścią uchwały połączonych Izb SN z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA1-4110-1/20, która jako

zasada prawna jest dla niego wiążąca. Podkreślił jednocześnie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/2, nie pozbawił uchwałę mocy obowiązującej z powodów wyłożonych w uchwale SN z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, a jego oświadczenie znajduje także uzasadnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m. in. w uchwale siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., IKZP 2/22 i wyroku z dnia 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21), Naczelnego Sądu Administracyjnego (np. wyroku z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 2/18 i wyrokach w sprawach II GOK 3/18, II GOK 20/18), Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyroku z dnia 1 grudnia 2020, skarga nr 26374/18; z 19 listopada 2019 r., połączone sprawy C- 585/18, C-624/18 i C-625/18; z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18), Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (wyroki; z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz pko Polsce, skarga nr 43447/19; z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek pko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. pko Polsce, skarga nr 1469/20; wyroku z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa pko Polsce, skarga nr 50849/21). Zdaniem składającego oświadczenie, powyższe - w tym uzasadnienie niedawno wydanego wyroku ETPCz o charakterze pilotażowym w sprawie Wałęsa p-ko Polsce - skłania do wniosku, że orzekanie osób powołanych do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) stanowi naruszenie prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W ocenie sędziego SN do czasu tego rozwiązania nie może orzekać w tego typu składach Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Żądanie zawarte o oświadczeniu SN Michała Laskowskiego o wyłączenie go od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 66/22 należało uwzględnić.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Na wstępie wskazać należy, iż żądanie sędziego nie stanowi wniosku o jego wyłączenie w sensie ścisłym, gdyż kodeks postępowania karnego czynności te określa odmiennie. Powyższe rozumieć należy bowiem jako oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks

postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021). Sędzia wyznaczony do udziału w rozpoznaniu sprawy powinien bowiem powiadomić o okoliczności, która mogłaby uzasadniać jego wyłączenie na wniosek strony i stanowić podstawę ewentualnego zarzutu dotyczącego braku bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy. Ostateczna ocena i rozważenie konkretnej okoliczności za uzasadnioną podstawę wyłączenia nie należy jednak do informującego o jej zaistnieniu sędziego, lecz do weryfikującego jego oświadczenie sądu, który w trybie określonym w przepisie art. 42 k.p.k. dokonuje obiektywnej kontroli zasadności żądania sędziego w konkretnym układzie faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2011 roku, sygn. akt V KK 386/10, LEX nr 846185, wyrok Sądu Najwyższego z 29 lutego 2016 roku, sygn. akt SNO 82/15, LEX nr 2023791). Automatyczne wyłączenie od udziału w sprawie następuje natomiast jedynie w sytuacji wystąpienia okoliczności określonych w art. 40 k.p.k.

Sąd Najwyższy podziela zasadność formułowanego żądania, gdyż zaprezentowane przez oświadczającego zapatrywania prawne, obrane za podstawę odmowy jego orzekania, w sposób jednoznaczny i nie pozostawiający żadnych wątpliwości ujawniają pogląd sędziego w kwestii spełniania standardów niezawisłości i bezstronności sędziów Sądu Najwyższego, powołanych na to stanowisko po rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przy zastosowaniu art. 9a u.k.r.s. W tej samej natomiast kwestii miał wypowiedzieć się Sąd Najwyższy w składzie z jego udziałem i dokonać rozstrzygnięcia dotyczącego testu niezawisłości i bezstronności SSN Tomasza Demendeckiego w sprawie I ZB 66/22, który na obecnie zajmowane stanowisko został powołany we wskazanej procedurze. Podnoszone przez oświadczającego okoliczności związane z jego subiektywnym, wewnętrznym przekonaniem o braku możliwości orzekania, mogą zatem wpłynąć na obiektywizm w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 66/22. Nadto należy wykluczyć również sytuację, gdy strony postępowania sądowego - wobec treści złożonego oświadczenia - miałyby wątpliwości co do braku jego bezstronności. Podkreślenia wymaga bowiem, iż tego rodzaju sygnał (oświadczenie o wyłączeniu) ze strony sędziego może wywołać niepewność co do jego obiektywizmu, gdyż obawa istnienia wewnętrznej stronniczości została sformułowana przez samego sędziego. W zaistniałej zatem

sytuacji procesowej, także w odbiorze społecznym, jak i postronnego obiektywnego obserwatora obiektywizm i bezstronność sędziego SN może wzbudzić uzasadnione zastrzeżenia. Tym samym zasadnym jest przyjęcie, że sygnalizowane przez autora oświadczenia okoliczności są tego rodzaju, że mogą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

Zważając na powyższy układ sytuacyjny, obiektywnie mogący rzutować na bezstronność i niezawisłość sędziowską, koniecznym jest zatem wyłączenie SSN Michała Laskowskiego od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I ZB 66/22..

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[M. T.]

[ms]